

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
2 juni 2020

Ons kenmerk
PZH-2020-735373352
DOS-2017-0009702

Bijlagen
3

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Verkenning Voedselverspilling Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

In de Algemene Statencommissie van 5 december 2018 over het Omgevingsbeleid heeft gedeputeerde Bom-Lemstra toegezegd om met een voorstel te komen over de provinciale inzet op het thema 'voedselverspilling'. Daarnaast hebben Provinciale Staten op 22 april 2020 de motie 919 'Let een beetje op elkaar' ingediend waarin Provinciale Staten de provincie oproepen om initiatieven te ondersteunen waarbij voedseloverschotten terecht komen bij voedselbanken.

In deze brief informeren wij u over de stappen die wij hebben ondernomen en over wat de provincie als organisatie en binnen onze opgaven al doet om voedselverspilling tegen te gaan. Wij stellen voor om de inzet vanuit de provincie te intensiveren om voedselverspilling in de provincie aan te pakken. Tenslotte geven wij aan wat de impact van de huidige coronacrisis is op voedselverspilling. Wij gaan graag met uw Staten in gesprek over de voorgestelde aanpak om voedselverspilling te reduceren in de provincie Zuid-Holland.

Voorgeschiedenis

Eind 2019 is vanuit de opgaven Greenports, Duurzame Landbouw en Circulair Zuid-Holland een opdracht verleend aan Bureau &Flux om een verkenning uit te voeren naar verspilling in voedselketens in Zuid-Holland en mogelijk handelingsperspectief voor de provincie.

&Flux heeft in het verkennend onderzoek met diverse partijen aan het begin van de voedselketen gesproken, variërend van producentencoöperaties, importeurs, tussenhandelaren, handelshuizen tot voedselverwerkers en afvalverwerkers, en daarnaast ook wetenschappers en andere provincies. Hieronder schetsen wij samenvattend de resultaten van dit verkennend onderzoek. U vindt de onderzoeksrapportage als bijlage 1 bij deze brief.

Resultaten verkennend onderzoek voedselverspilling in Zuid-Holland

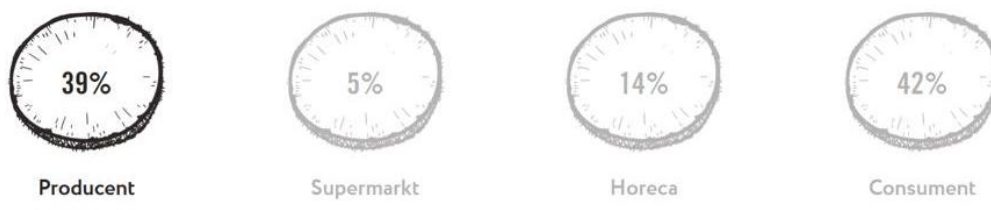
In Zuid-Holland consumeren de 1,6 miljoen huishoudens per jaar circa 1,3 miljoen ton voedsel. Dat komt per persoon grofweg overeen met 368 kg voedsel per jaar. Van het voedsel blijft ongeveer 19 kg onvermijdelijk afval over (schillen etc.), maar er wordt ook zo'n 47 kg voedsel verspild. Voor Zuid-Holland als geheel gaat het om ongeveer 230 miljoen kilo per jaar, ofwel 20% van de totale organische reststromen in de gehele provincie. (bron: *Metabolic*, 2018)

Jaarlijks wordt in Nederland per persoon 150 euro aan goed voedsel weggegooid. Dat is ongeveer een tiende van wat de gemiddelde Nederlander aan voeding uitgeeft, ofwel meer dan een maand aan eten gaat de prullenbak in. Voor heel Zuid-Holland wordt er jaarlijks door consumenten voor 540 miljoen euro aan voedsel weggegooid. (Bron: *ABN AMRO*, 2019)

In het Klimaatakkoord en Grondstoffen akkoord, alsmede de Transitieagenda Biomassa & Voedsel, is het tegengaan van voedselverspilling en het veranderen van consumptiegedrag opgenomen. De ambitie om de voedselverspilling in 2030 te halveren kan voor heel Nederland leiden tot een reductie van circa 2,8 Mton CO₂ emissie. Zouden we in Zuid-Holland de voedselverspilling kunnen halveren, dan kunnen we 601.200.000 kg CO₂ (0,6 megaton) besparen.

De provincie Zuid-Holland kan naar verwachting een bijdrage leveren aan het reduceren van voedselverspilling. De aanwezigheid van zowel omvangrijke voedselproductie, de Rotterdamse haven met veel import van voedsel en voedingstoffen én een groot aantal inwoners biedt kansen om vraag en aanbod in de keten (beter) op elkaar aan te laten sluiten en verspilling te minimaliseren.

Gekozen is voor een focus in het verkennend onderzoek op het begin van de keten (importstromen, boeren, telers, fabrieken, productverpakkers en tussenhandelaren). De invloedssfeer van de provincie aan het eind van de keten, richting consumenten, is gering ten opzichte van initiatieven van Rijk en gemeentes, terwijl Zuid-Holland juist een grote vertegenwoordiging heeft van grootschalige productie- en handelsbedrijven. Dit deel van de keten is ook wat onderbelicht in de bestaande initiatieven en aanpakken.

Verspilling in de voedselketen

In onze provincie zijn een aantal voedselketens voor een groot deel vertegenwoordigd zoals de glastuinbouw/groenten, vis, aardappelen, suikerbieten, zuivel en fruit-import. In elk van de voedselketens liggen kansen om de verspilling te reduceren en reststromen optimaal te gebruiken en te verwaarden. De grootste kansen liggen in de glastuinbouwgroenten en fruit, vanwege de kwetsbaarheid van deze producten. Het verkennend onderzoek voedselverspilling schetst mogelijkheden voor de provincie om een rol te nemen in het terugdringen van voedselverspilling in het eerste deel van de keten in Zuid-Holland. De provincie kan volgens de rapportage, als relatief onpartijdige partij, de verschillende partijen in de keten verbinden, uitdagen en helpen. De rol voor de provincie daarin kan op verschillende manieren opgevat worden.

- Verbinden en agenderen: het actief communiceren van de uitkomsten van dit rapport met belangrijke ketenpartijen in Zuid-Holland.
- Stimuleren en uitdagen: externe creativiteit kan de kansen in beeld brengen en de partijen uitdagen daar op te acteren (challenges, of start-ups)
- Faciliteren van transparante informatie: transparantie in de keten organiseren, bijvoorbeeld door een database over reststromen te ontwikkelen en beheren
- Sturingsinstrumentarium ontwikkelen en inzetten. Bijvoorbeeld een benchmark met de keten ontwikkelen over hoeveel reductie van voedselverspilling er moet zijn.

Afwegingskaders voor het initiëren van of bijdragen aan projecten zijn de hoogte van de impact, tijd, investering, samenwerkingsbereidheid bij ketenpartners en politiek/bestuurlijk draagvlak.

Handelingsperspectief voor de provincie Zuid-Holland

Het terugdringen van voedselverspilling kent een breed draagvlak en past goed bij provinciale ambities voor een circulaire samenleving en het terugbrengen van CO2 uitstoot. Met Motie 919 m.b.t. de Groente en Fruitbrigade hebben Provinciale Staten ook te kennen gegeven meer aan voedselverspilling te willen doen. Gelukkig wordt voedselverspilling door de provincie ook al geadresseerd; binnen de eigen organisatie (bijlage 2) en door deel te nemen aan verscheidene projecten met externe partijen via de opgaven Gezond & Veilig, Circulair Zuid-Holland, Vitale Landbouw en Greenports.

Uit de verkenning blijkt dat er ook bij ketenpartijen draagvlak is om actie te nemen maar dat individuele partijen of initiatieven nog onvoldoende zoden aan de dijk zetten. Brede samenwerking is essentieel. Uit de verkenning en de gesprekken met ketenpartijen en stichting Samen tegen Voedselverspilling komt het beeld naar voren dat de provincie een rol kan spelen in het pakken van kansen. Gedeputeerde Staten stellen dan ook voor om de inzet op reductie van voedselverspilling te intensiveren.

De provincie neemt, naast de eerder genoemde bestaande activiteiten, het initiatief om nader te onderzoeken in welke ketens en/of clusters er potentie ligt om voedselverspilling te reduceren. We leggen hiertoe contact met de stichting Samen tegen Voedselverspilling. We stellen onder de vlag van Samen tegen Voedselverspilling een kwartiermaker voedselverspilling aan voor de duur van circa een half jaar. De kwartiermaker brengt in kaart bij welke marktpartijen en netwerken potentie en bereidheid is om voedselverspilling te reduceren. De kwartiermaker agendeert de kansen in de keten en werkt toe naar gezamenlijke ambities en kansrijke projecten.

Na het verkennende werk is het aan marktpartijen en andere netwerkpartners om het stokje over te nemen. De uitkomsten zullen worden gerapporteerd aan Provinciale Staten. De financiële middelen die voor dit scenario benodigd zijn worden vrijgemaakt binnen de opgaven Circulair Zuid-Holland en Greenports door middel van herprioritering. De geschatte provinciale bijdrage is 50.000 euro. Wij gaan graag met u in gesprek over deze intensivering van de provinciale rol met betrekking tot voedselverspilling.

Startup In Residence (SIR) - Resilience platform.

Naast een doorkijk naar deze toekomstige intensivering worden ook kansen die nu ontstaan aangegrepen. Hiermee wordt bijvoorbeeld reeds invulling gegeven aan de motie 'Let een beetje op elkaar'. Een voorbeeld hiervan is de challenge voedselverspilling op het Startup In Residence (SIR) Resilience platform (bijlage 3). In april is er met een brede groep betrokkenen verkend waar uitdagingen en mogelijke oplossingsrichtingen liggen om gezonde, verse overschotten te herverdelen naar sociaaleconomisch kwetsbare doelgroepen. Deze verkenning biedt goede aanknopingspunten om invulling te geven aan de motie. Daarom is gekozen om dit proces te blijven faciliteren. Daarnaast wordt de partners de mogelijkheid geboden om met een oplossingsrichting deel te nemen aan het SIR programma in september 2020. Hierin worden ze intensief begeleid richting uitvoering en opschaling. Dit wordt gedaan in samenwerking met onder andere Stichting Shareaty. Daarnaast was er eerder in het proces interesse bij onder andere de Groente en Fruit Brigade, het Rode Kruis, Voedselbanken Nederland en Gemeente Den Haag. In de maanden tot aan september 2020 worden deze partijen opnieuw betrokken om een coalitie te faciliteren.

Ontwikkelingen naar aanleiding van de Corona-crisis

De verkennende rapportage van &Flux is opgesteld voordat de Corona-crisis aantrad. Door de huidige crisissituatie is goederenverkeer verstoord, zijn aankooppatronen veranderd en is de horeca als afzetkanaal weggefallen. Dit levert door de hele keten heen overschotten van voedsel op.

Deze ontstane reststromen zijn niet structureel in frequentie en massa; daardoor is het tegengaan van verspilling via duurzame afspraken tussen ketenpartijen en nieuwe business cases niet of minder mogelijk. Wel kunnen ad hoc oplossingen nog een kans bieden om het voedsel via alternatieve wegen af te zetten of op andere manieren te verwaarden. Zo draagt de provincie op dit moment bij aan het eerder genoemde Startup In Residence - Resilience platform m.b.t. het alloceren van voedseloverschotten. Dergelijke ad hoc oplossingen staan of vallen met creativiteit en flexibiliteit vanuit vooral sectorpartijen.

Een overweging voor de toekomst is om het voedselsysteem beter voor te bereiden op een mogelijke crisissituatie. Voor de tuinbouw is een Taskforce Scenario's ingericht om te onderzoeken hoe het systeem robuuster te maken voor een volgende crisis (o.a. ACCEZ is hierbij betrokken). Vooralsnog ligt de hulpvraag aan de overheid vanuit de sectoren vooral op de economische gevolgen van de overschotten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

--

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Verkenning Voedselverspilling Zuid-Holland
- Voedselverspilling en Provinciale organisatie
- Start-up in Resilience challenge voedsel ZH